

ШЛЯХ ЕВОЛЮЦІЇ ФАРБИ

Тетяна БІЯКОВСЬКА
Наталія МАЛЕЦЬ

МЕТА:

НАВЧАЛЬНА: РОЗШИРЕННЯ І ПОГЛИБЛЕННЯ
ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИКІВ;

РОЗВИВАЛЬНА: СТИМУЛЮВАТИ АКТИВНУ
ПІЗНАВАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ;

ВИХОВНА: ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ
ПРАЦЕЛЮБНОЇ ОСОБИСТОСТІ

ІСТОРІЯ ПОЯВИ ФАРБИ, ЇЇ РОЗВИТОК, ВДОСКОНАЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ В РІЗНИХ
НАРОДАХ, В РІЗНИХ СФЕРАХ ЖИТТЯ ТА В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

Перші фарби з'явилися більш 20000 років тому. Підтвердження цьому - наскельні малюнки первісних людей. Правда палітра фарб наших предків складалася лише з чорного, жовтого і червоного кольорів. Сама ж фарба складалася з пігменту, подрібненого в порошок, води і сполучного (яйце, жири тваринного походження). Синій і зелений кольори вперше були отримані єгиптянами близько 5000 років тому. Вони ж першими стали використовувати різні смоли і віск в якості плівкоутворювача.

Значних змін у світі фарб не було аж до початку XIV століття. Зрозуміло, фарба стала застосовуватися набагато ширше, увійшовши і в життя простих людей. В основному перші фарби виготовляли з залізистого природнього мінералу-вохри. Для світних відтінків використовували чисту речовину, для темних-добавляли деревне вугілля.

Однак справжній прорив стався вже в XVI столітті, коли на Американському континенті виявили рослини кількох видів, які при їх змішуванні давали різні колірні відтінки. Немаловажним був той факт, що виготовлення фарб за допомогою такого способу не вимагало особливих витрат. Попит на них почав рости.

Білу фарбу виготовляли з крейди, змішаної з гіпсом і товченим білим склом. Також використовувалася фарба паретоній, що видобувалась в однойменній єгипетській копальні. Паретоній складався з морської піни та тину, сьогодні припускають, що це був гідрат окису кальцію. Він чудово підходив для ґрунтування та створення фресок.

Жовту фарбу греки видобували з покладів у різних областях античного світу. Щоб отримати жовтий колір на своїх картинах елліни

використовували головним чином охру різних відтінків. Однією з найкращих вважалася охра здобута в Лаврійських копальнях.

Чорна фарба майже у всіх випадках являла собою продукти горіння: палені кістки, випалені смоли, виноградні лози, смолисті тріски. Вугілля, що залишилося від згорілих матеріалів, остуджували і розтирали в ступках, змішували з клеєм.

Різновидів червоних фарб було багато: червона крейда, сандарак, кіновар, сирійська червона фарба, багрець, кров дракона. Червона крейда була природним та штучним матеріалом. У натуральному вигляді ця фарба добувалась у Каппадокії (Синопська земля), звідки постачався на кораблях до Греції. Сандарак видобували у шахтах Пафлагонії, що було дуже шкідливим для здоров'я рудокопів. Висока смертність серед робітників призводила до тимчасового простою шахт через нестачу робочих рук. Сьогодні висуваються припущення, що сандарак був червоним миш'яком.

Про спосіб отримання багрецю писав Пліній: крейду певного сорту опускали в посудину, де фарбували шерсть у пурпуровий колір. Крейда вбирав у собі пурпур і ставав багрецем. Червону фарбу, відому в давнину під назвою «кров дракона», отримували з дерев'яного соку, який видобували на острові Сокотор в Африці. Сучасні дослідження червоних фарб на еллінських фресках показують, що червона фарба - це окис заліза, червона залізна охра, кіновар, свинцевий сурик, рідше - червона охра, змішана з мідною синьовою

Зелена фарба або хризоколла видобувалася з малахіту та яр-мідянки шляхом товчення у ступі. Товчену руду змішували з водою, розтирали у ступі та проціджували. Цей процес повторювали кілька разів, поки маса не ставала чистою. Потім її просушували на сонці. Також видобували зелену крейду у Смирні та Кірені.

Яр-медянку використовували для отримання зеленої фарби в такий спосіб. Мідь додавали в дріжджі з зіскабливали іржу, що виступає, або закладаючи в бочки виноградні лози, заливаючи їх оцтом і вкриваючи зверху мідним листом. Через деякий час бочки відчиняли і знаходили в них готову яр-мідянку. Сьогоднішні дослідження зелених фарб наочно показують їх склад: яр-медянка знайдено не була, основа складається з крейди, рідше - з вуглекислого окису міді з домішкою зелених сполук меду та крейди.

Синю фарбу древні греки називали блакить. Еллінські фахівці розрізняли три види блакиті: скіфську, єгипетську та кіпрську. Кіпрська блакит вироблялася в Олександрії, розтираючи пісок з селітряним кольором, засипаючи зверху тирсою міді, потім скочуючи масу в катишки і висушуючи. Потім катишки складали в глиняні судини і обпалювали печі.

Вивчивши процес виготовлення сучасні вчені припускають, що кіпрською блакиттю була мідна синьова. Єгипетську синьову виготовляли із забарвленого окисом міді синього скла. Скіфська блакить найімовірніше відповідала нашому ультрамарину. Її виготовляли з лапис-лазулі, що видобувається в Бадахшані. Також древнім грекам була відома фарба індиго.

Історія виникнення оповита таємницею, бо ніхто достовірно не знає коли і де з'явилися перші малюнки. Найстаріша з картин датується XI століттям, хоча мистецтвознавці стверджують, що картина була написана в умовах коли техніка була відточена, а значить виникла задовго до того, як з'явилась сама картина. Найбільш ймовірно, що техніка зародилась в Азії, а саме в Північному Китаї, звідки поступово досягла кордонів Персії, Індії, Пакистану, але цікаво, що розвинулась та набула поширення в Туреччині. Тому саме Туреччину прийнято вважати центром і навіть батьківщиною цього дивовижного мистецтва. У Стародавній Європі мармурове мистецтво з'явилося в XV сторіччі коли торговці та мандрівники почали привозили з Туреччини малюнки, тканини, шкатулки покриті візерунками виконаними в техніці ебру.

Середньовіччя подарувало світу олійні фарби. Їх перевагою стали велика стійкість та надійність, а також порівняно короткий час висихання. Основою для таких фарб служать натуральні рослинні олії: горіхова, макова, лляна та інші. За часів Середньовіччя люди навчилися накладати олійні фарби саме тонкими шарами. Картина, що вийшла, набувала за рахунок цього глибину і об'єм. Поліпшувалося і перенесення кольорів. Однак далеко не всі майстри середньовічного живопису створювали свої фарби з урахуванням рослинних жирів. Хтось замішував барвники на яєчному білку, хтось - на казеїні, що є однією з похідних молока.

Натуральні компоненти разом з ручним виробництвом робили фарби досить дорогим матеріалом. Особливо це стосувалося натуральної ляпис-блакиті. Мінерал лазурит, який використовується для виготовлення ультрамаринової фарби, імпортували до Європи з країн Близького Сходу. Мінерал був дуже рідкісним і, відповідно, дорогим. Художники застосовували ляпис-блакить тільки тоді, коли замовник твору заздалегідь оплачував фарби.

Ситуація почала змінюватись на початку 18 століття.

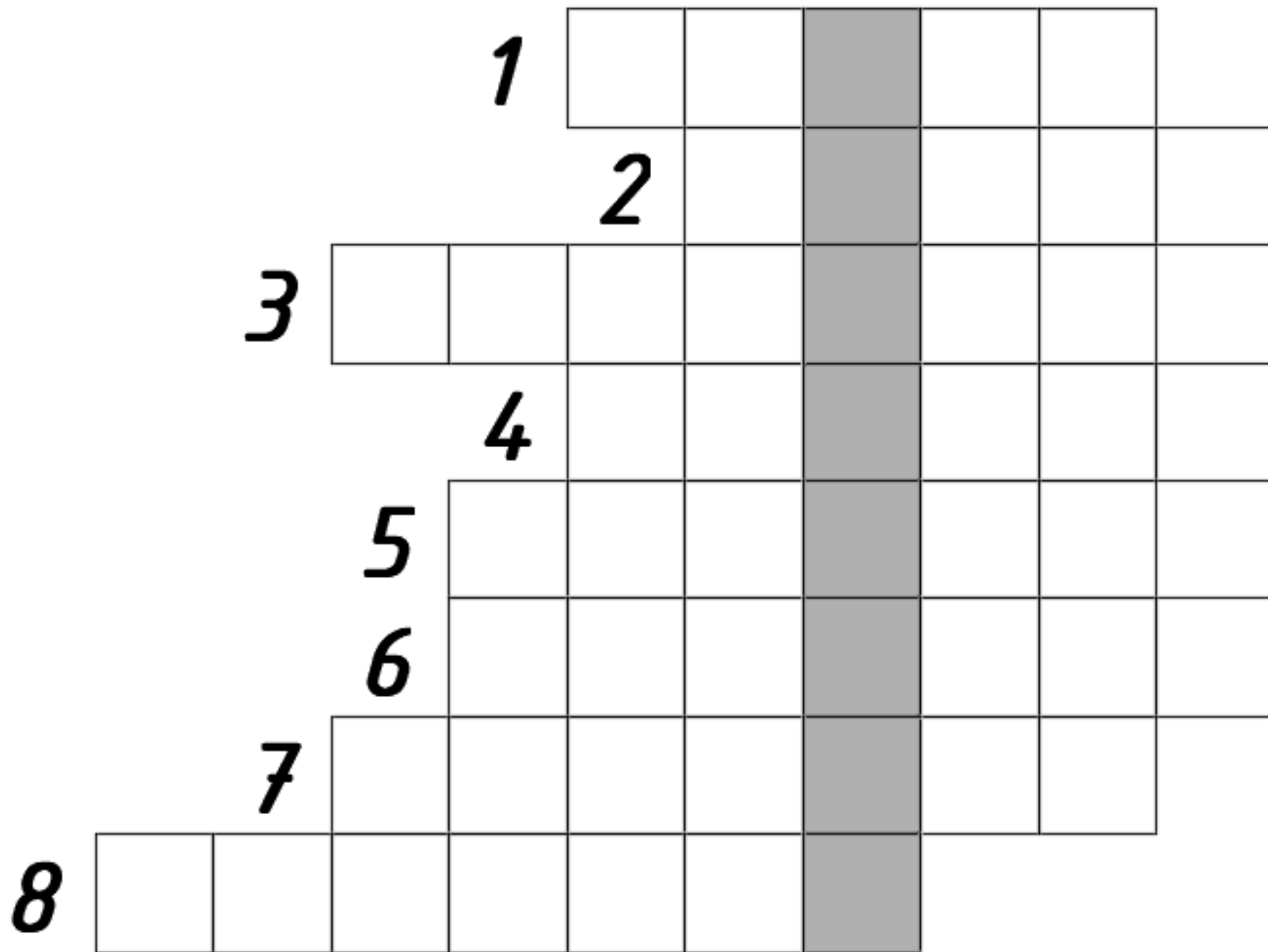
Німецькі вчені почали продуктивно працювати над спрощенням виробництва фарби та пошуку доступніших матеріалів для створення фарб.

Однак існувала одна важлива обставина, яка значно знижувала популярність штучних фарб. Компоненти, які у їх складі, нерідко були шкідливі і навіть смертельно небезпечні здоров'ю людини.

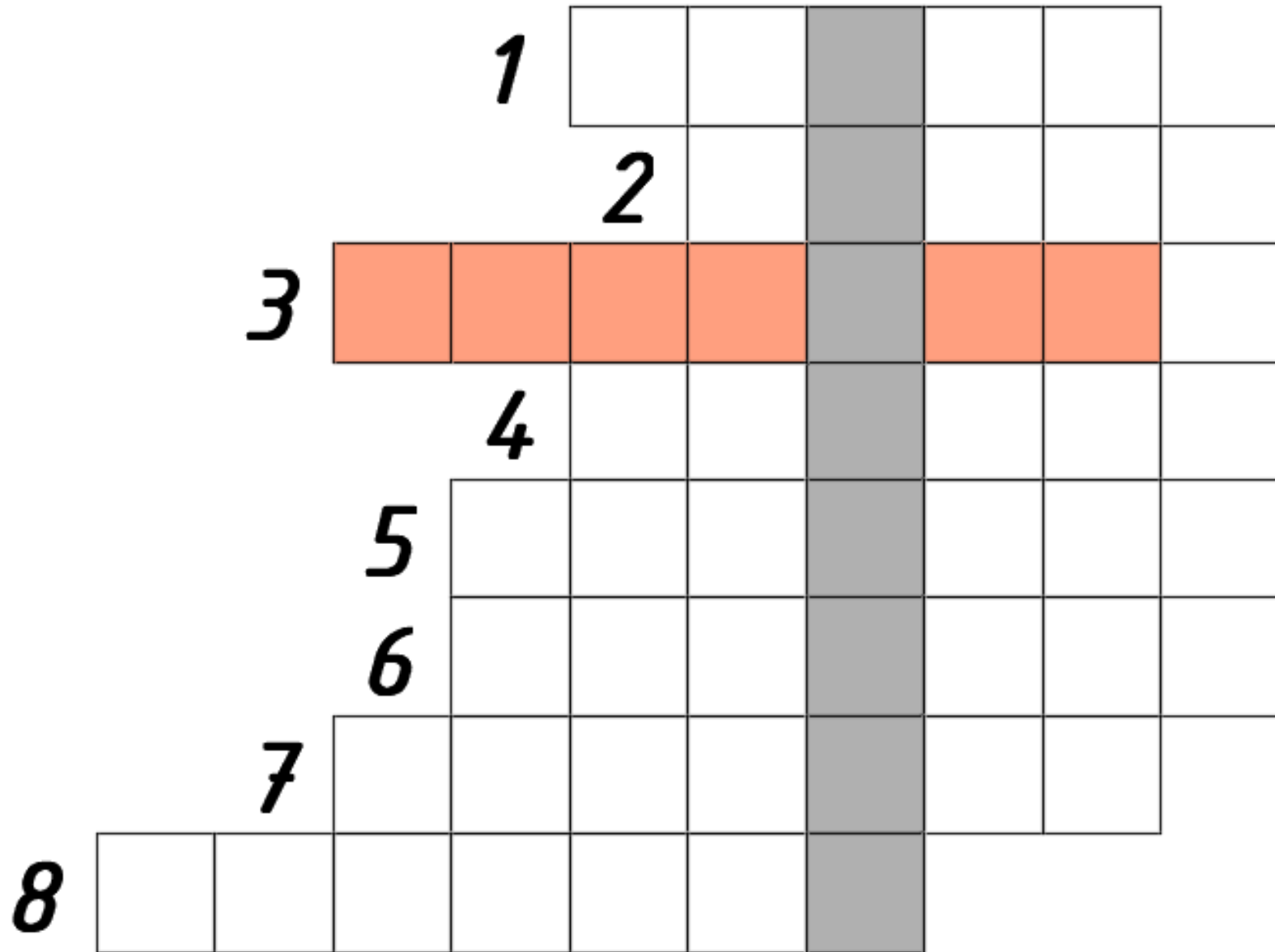
Як було з'ясовано у 70-х роках 19-го століття, особливо велику загрозу становила смарагдово-зелена фарба. До її складу входили оцет, миш'як та окис міді – справді, страшна суміш.

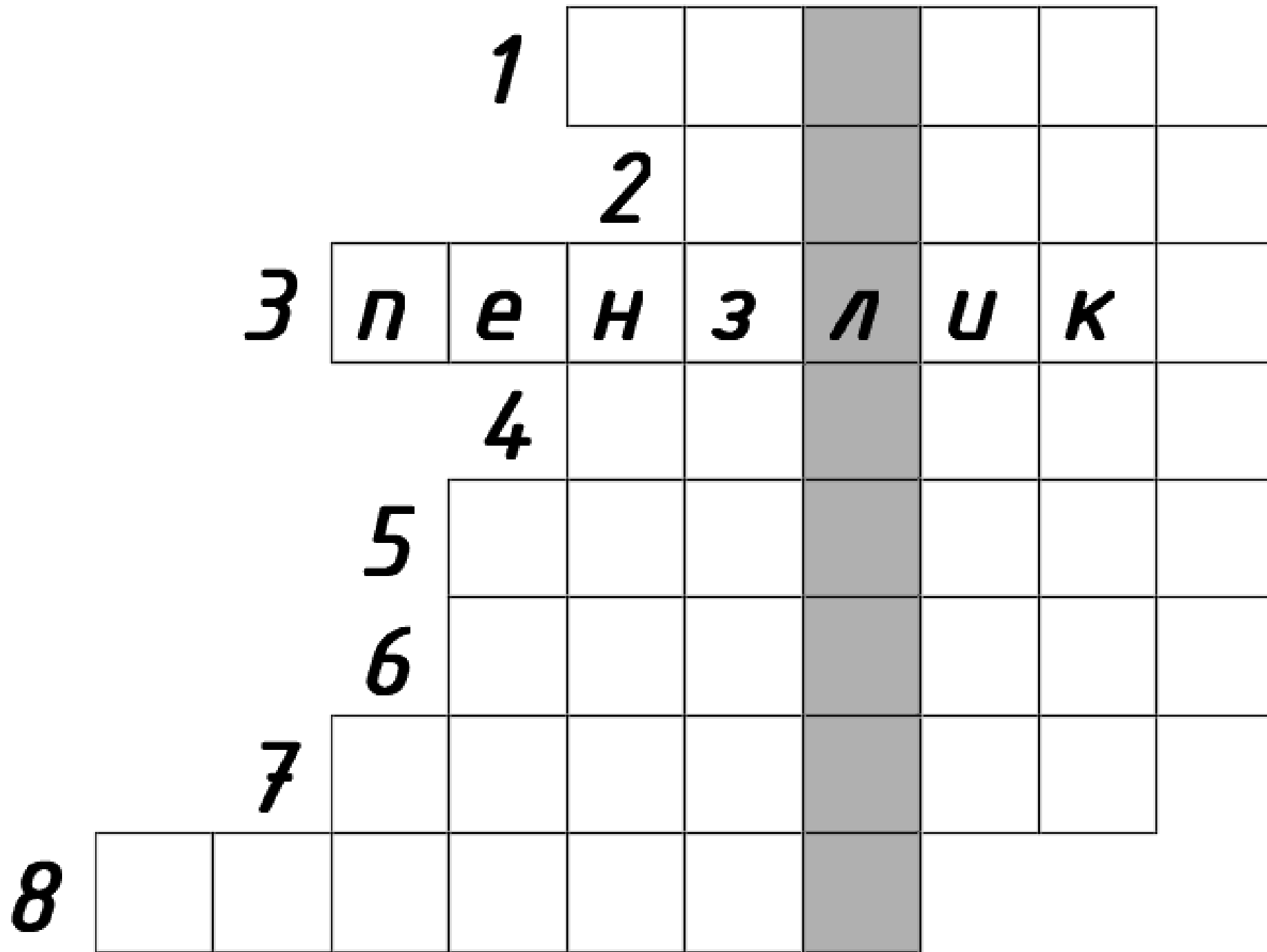

Холі - це індійський народне свято на честь приходу весни. Відзначається протягом 2 днів (зазвичай в кінці березня - початку квітня) в повний місяць. У ніч напередодні другого дня свята розводять величезне багаття, на якому спляють Холіки. На ранок люди виходять на вулицю, і починається веселість - всі обливають один одного підфарбованою водою червоного, зеленого, жовтого, синього і чорного кольору і кидаються кольоровими порошками.

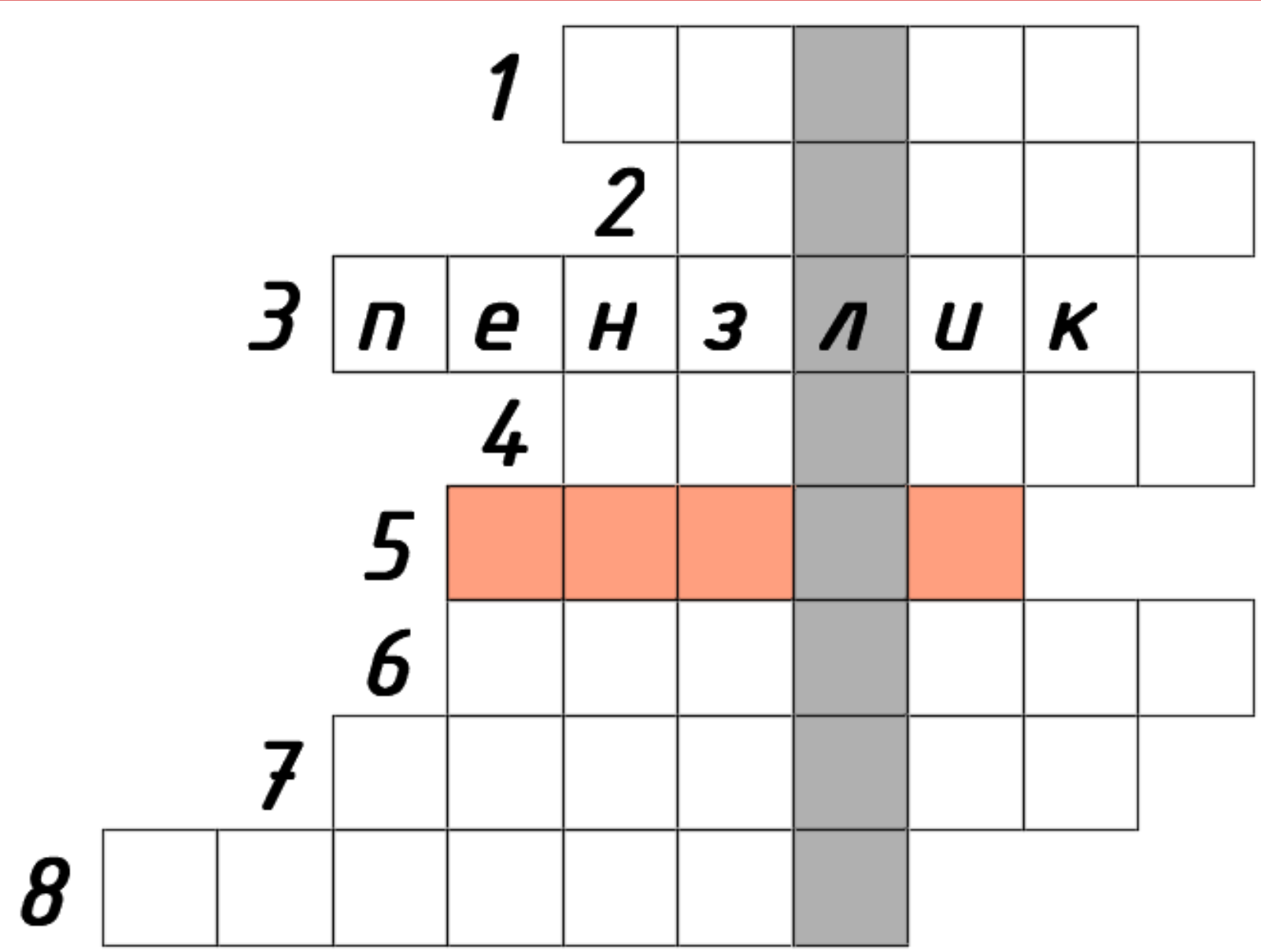

Для яких засобів для малювання використовують хутро тварин?

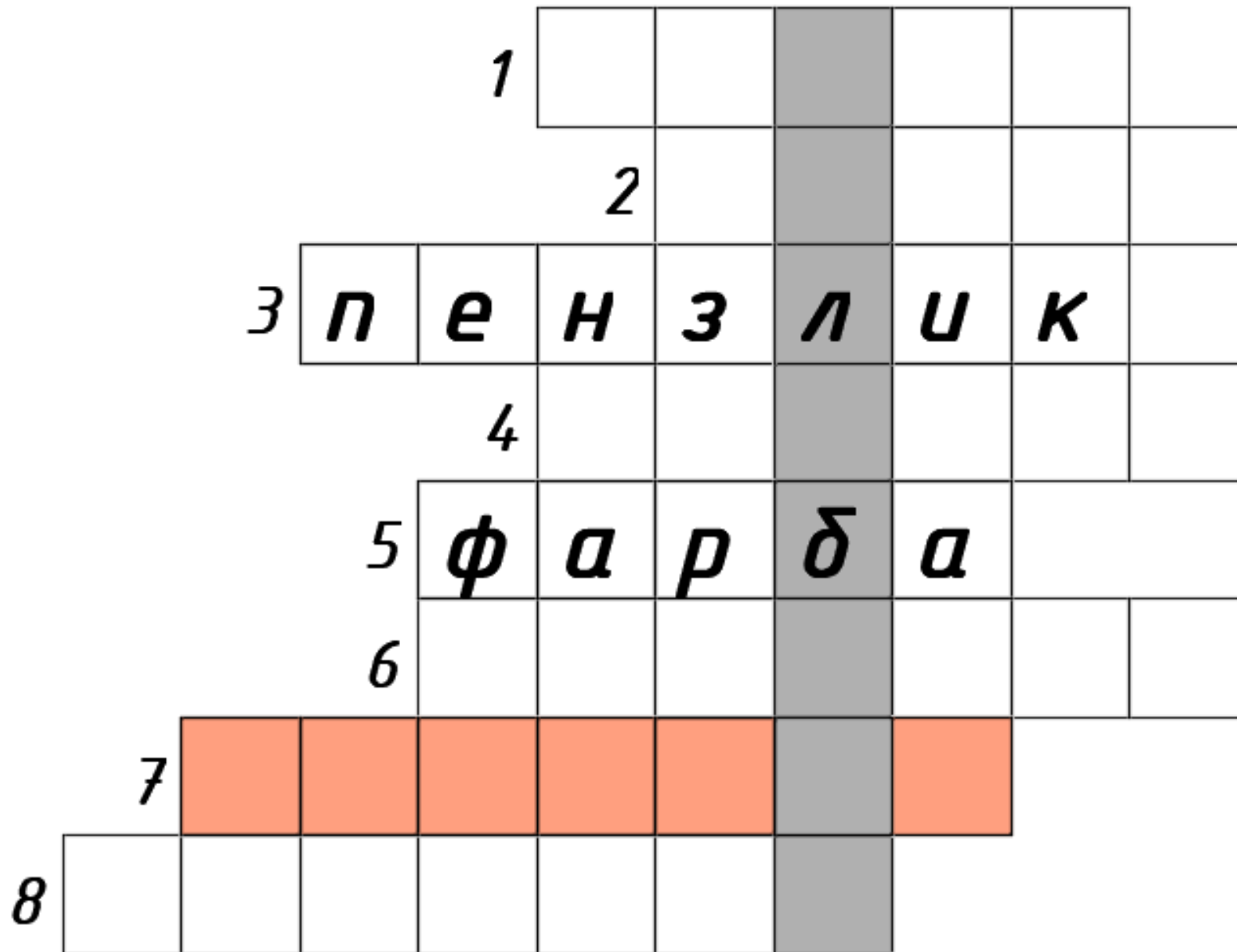

Як називається речовина, яка забарвлює предмети в потрібний нам колір?

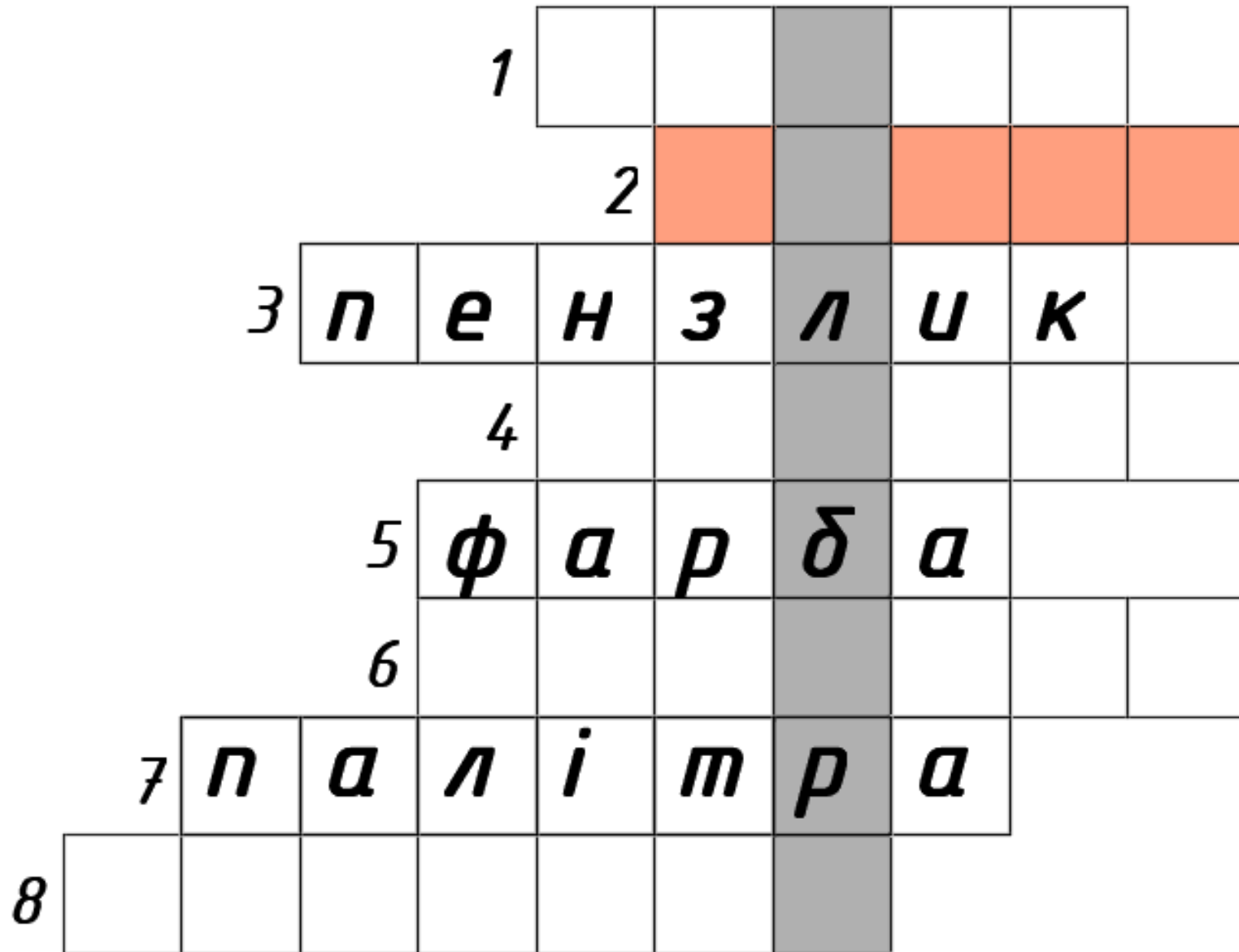

Який предмет (де саме) ми використовуємо для змішування фарби?

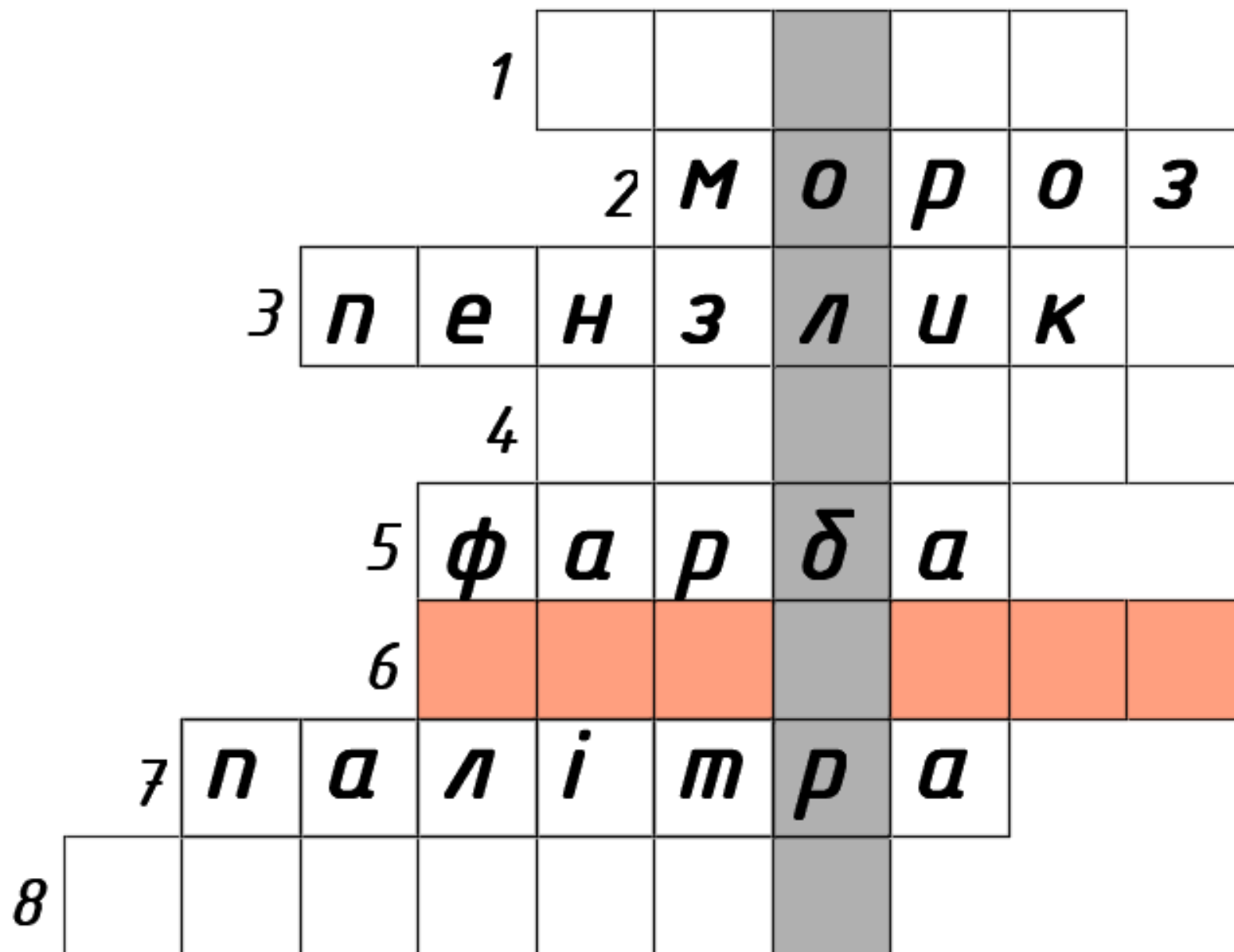

Назвіть художника, який малює без фарб та паперу.

Як називають місце де зберігають та виставляють картини?

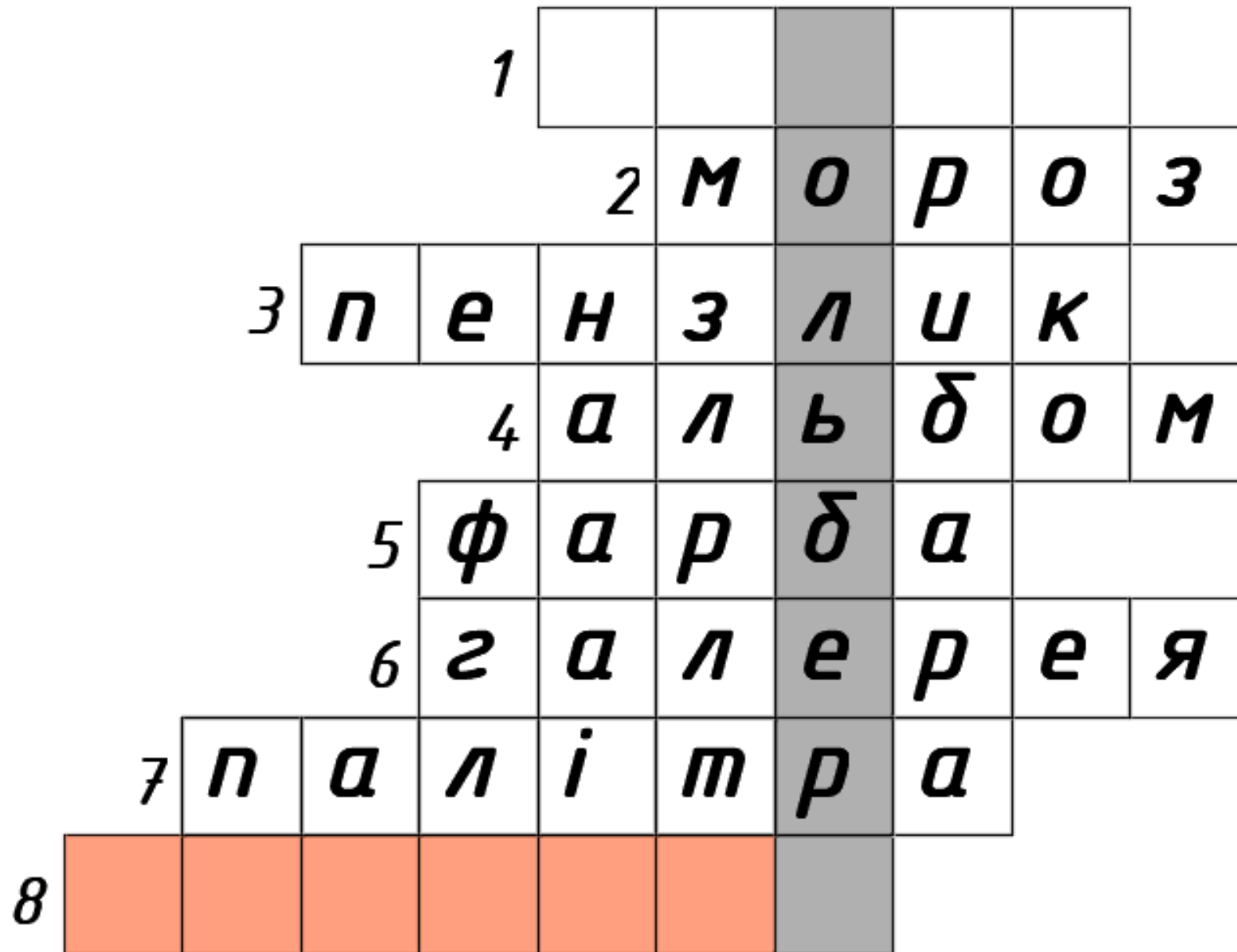

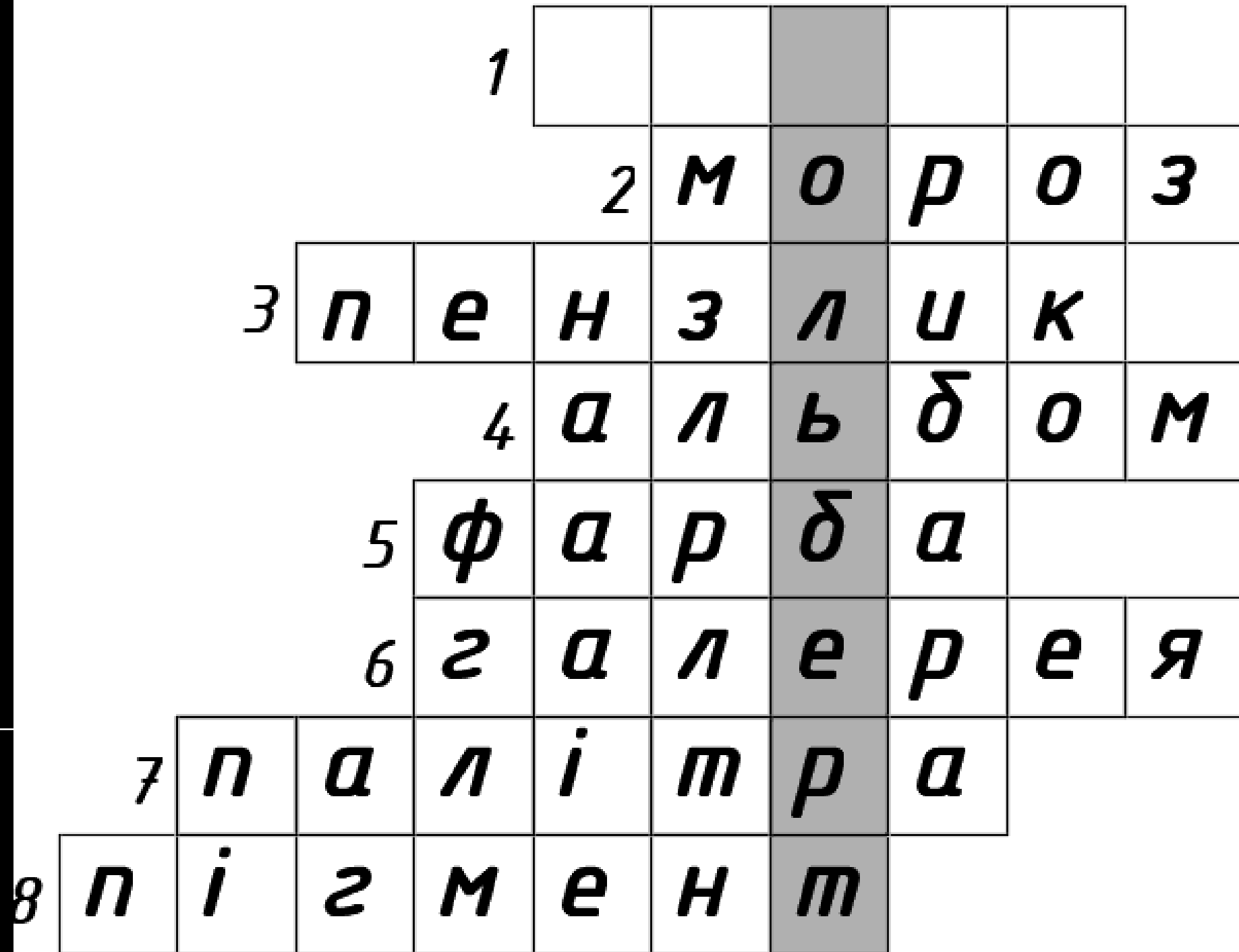
Як ми називаємо зошит для малюнків?

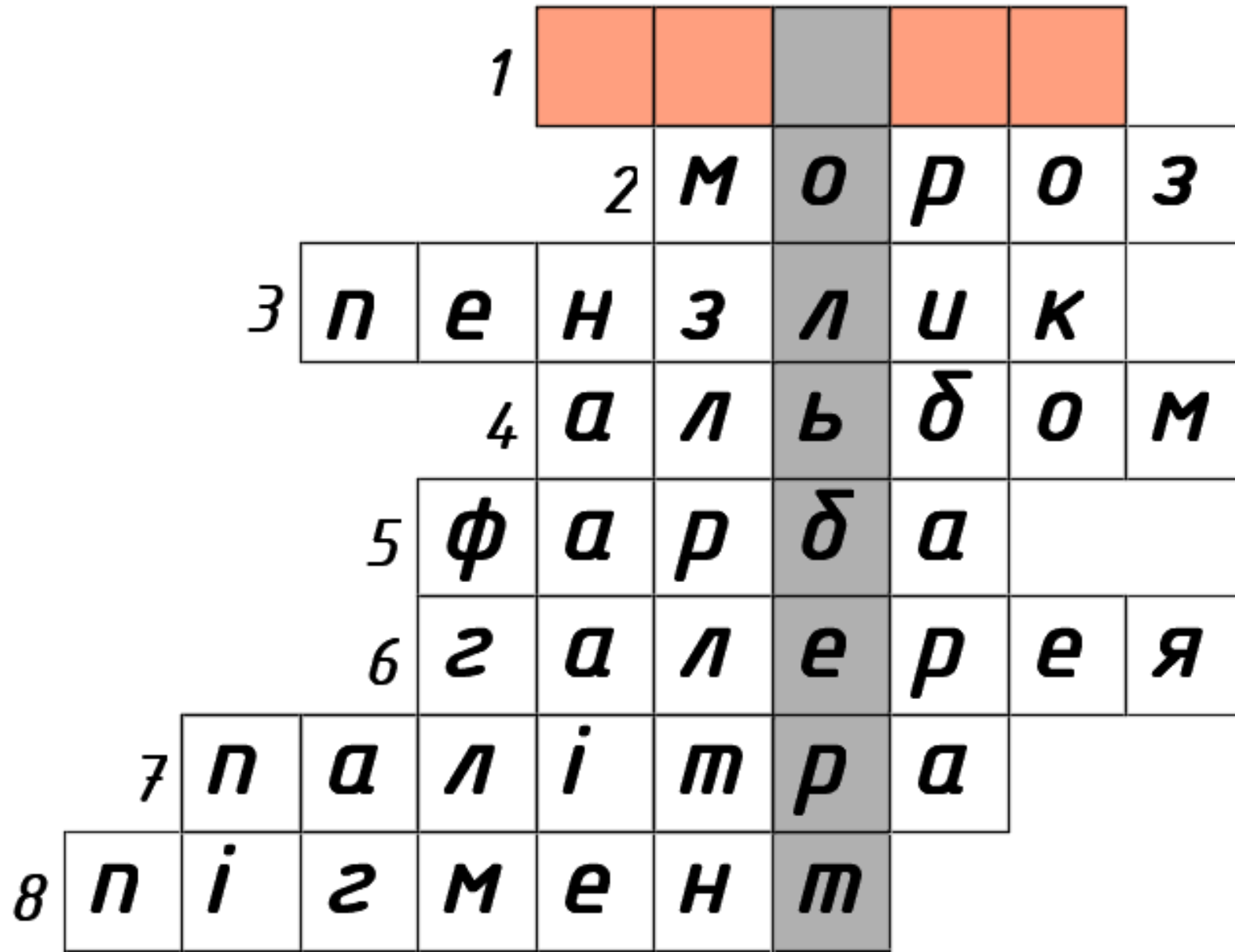

хімічна сполука, яка змінює колір фарби

Що допомагає нам виправити ескіз малюнка?

Англійське слово «*easel*», що означає «мольберт» походить з німецької мови і переводиться як «осел». Цікаво, що слово «мольберт» у багатьох мовах є синонімом слова «осел». Мабуть, таку назву предмету дали за його зовнішній вигляд - чотири «ноги», і «спина», на якій закріплюється полотно. Українське слово «мольберт» походить від німецького «Malbrett» - дошка для малювання.

загадки

У носатого Івана
Одежина дерев'яна.
Він у чистім полі ходить
І по ньому носом водить.
Нестрижений, нечесаний,
Гострим ножем затесаний.

ОЛІВЕЦЬ

загадки

Дерев'яний та довгенький,
хвостик в нього є маленький.
Як у фарби хвіст мочає —
все довкола розцвітає.

ПЕНЗЛИК

загадки

Я негарно намалювала,
А вона усе злизала.
Олівців моїх сусідка,
Ця вертлява-буквоїдка.

ГУМКА

загадки

Пензлик, аркуш та вода...
Де ж малюнок? От біда!
Що іще забув я взяти,
Щоб пейзаж намалювати?

ФАРБИ

Фарба - речовина для забарвлювання предметів у той чи інший колір, для малювання картин, для захисту виробів або будинків від дії зовнішнього середовища.

Види фарб:

- ❖ Акварель
- ❖ Гуашева фарба
- ❖ Акрилова фарба

II ст. н.е.

Вперше акварель з'явилася в Китаї.

XII ст.

Перші малюнки аквареллю в європейських країнах датуються 12 століттям.

1804

Створено перше Товариство акварелістів у Великобританії.

1991

Альфредо Гуаті Рохо – відомий мексиканський художник-аквареліст, запропонував створити Міжнародний день акварелі.

2001 23 листопада

Вперше Міжнародний день акварелі відсвяткували 23 листопада 2001 року.

Акварель — фарби, що складаються з тонко розтертого пігменту, змішаного з розчином рослинного прозорого клею — гуміарабіку або декстрину, які є водорозчинні. Завдяки цьому клею акварель можна розчиняти у воді для нанесення тонких прозорих шарів, що міцно прилипають до паперу.

ЦІКАВІ ФАКТИ

- ▶ Гумміарабік, який входить до складу акварелі, збирається на акаціях на території Судана (80% світового виробництва гумміарабіка).
- ▶ Медові акварелі. Завдяки цьому додатку фарби довше залишаються рідкими, не так швидко висихають, як звичайна акварель, тому ними легше користуватися. Медова акварель вважається фарбою для непрофесійних художників, однак має одну важливу перевагу — вона стійка до ультрафіолету.
- ▶ Біла акварель зустрічається тільки в наборах для дітей. Професійні художники не користуються білою фарбою, якщо на картинах присутній білий колір, вони не зафарбовують потрібні ділянки. Таким чином сніг або інша біла ділянка малюнка на професійних акварельних картинах — це незамальовані фрагменти полотна.
- ▶ Професійні акварельні картини, щоби не вигоріти на сонці, можуть виставлятися для огляду тільки при слабкому освітленні, на них не можуть потрапляти прямі сонячні промені.

ГУАШЕВА ФАРБА

Гуа́ш (фр. *Gouache*, італ. *guazzo* — водяна фарба) — різновид водорозчинних фарб, які на відміну від акварелі — непрозорі через домішки крейди, свинцевих білил чи каоліну. Це досить щільні, але недостатньо міцні фарби, і при нанесенні товстим шаром осипаються, не мають блиску. Гуашню можна працювати не тільки на папері, але і на ґрунтованому полотні, на тканині, картоні, фанері. Гуаш широко застосовується в декоративному живописі, при виконанні різних ескізів.

ГУАШЕВА ФАРБА

Виникнення назви «гуаш» пов'язують з Францією кінця XVIII століття, хоча техніка створення цієї фарби значно старіша — вона використовувалася вже в XVI столітті в Європі.

Водорозчинні фарби відомі з Середньовіччя. Ще тоді їх використовували для створення мініатюр в рукописах.

В добу Відродження художники застосовували техніку гуаші для ескізів, картонів та інших підготовчих робіт, а також для портретних мініатюр.

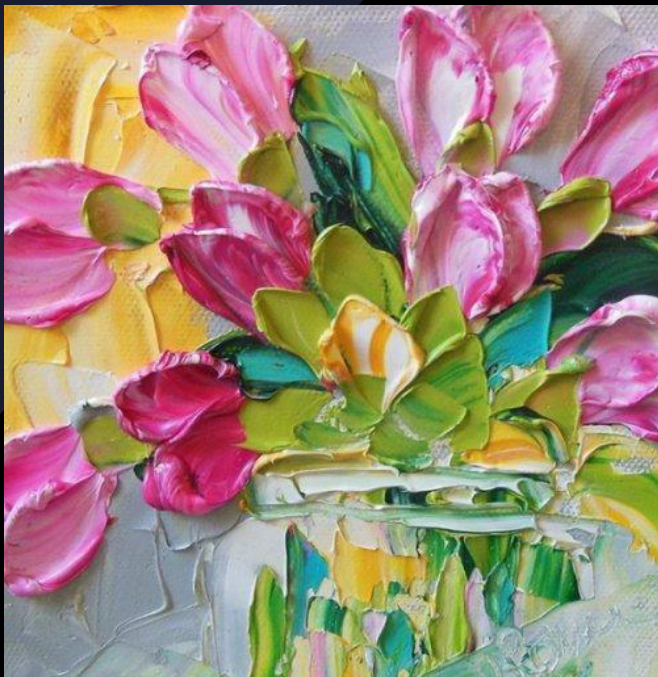
Акрилові фарби

Акрилові фарби — водорозчинні фарби на основі акрилової смоли, що вперше були винайдені в кінці 1930-х років та стали комерційно успішними для широкого вжитку в 1950-х роках. Як в'язучий елемент містять воду, яка швидко випаровується, що в свою чергу прискорює висихання. Використовуються в будівельній справі та живописі. Ці фарби зроблені на водній основі, що сильно полегшує роботу.

Акрилові фарби, як і акварельні добре розчиняються водою і легко змиваються з пензлів і рук. Ще акрилові фарби не мають запаху і рідше викликають алергію. Вони не жовтіють і не тріскаються. Швидко сохнуть. Але після висихання їх вже не можна розмочити, і в цьому "акрили" подібні з масляними фарбами.

Акрилові фарби

Папір, картон, скло, дерево, пластик, полотно і навіть метал - всі ці поверхні відмінно підходять для живописних і декоративних робіт акриловими фарбами.

Для малювання ними підійдуть як натуральні кисті, так і синтетичні, а також мастихін і, якщо правильно розбавити фарби водою, аерограф. Акрилові фарби мають ряд переваг: вони не розтікаються, не вигоряють, не розтріскуються і швидко сохнуть.

ПАСТЕЛЬ

ПАСТЕЛЬ - це спеціальні художні різнокольорові крейди, які виготовляються з пігментів, крейди і сполучних.

З'явився цей винахід приблизно в XVI столітті. точніше, саме з цього моменту бачимо пастель у творах багатьох митців того часу. Тоді фабричної методики випуску ще не існувало, і кожен живописець створював масу сам, змішуючи будь-які барвники з водою і крейдою для більшої м'якості готового відтінку. Після того, як маса висихала, її різали на шматки, виготовляючи такі собі «крейда», якими, природно, точні деталі малювати було трохи простіше, ніж щіткою.

Пастель - це матеріал і техніка малюнка. Пастель з'єднує можливості живопису і малюнка. Найкраще дає можливість передати поверхню предмета, створити реалістичні об'ємні елементи, все це завдячуючи великій колірній гаммі. Для роботи з пастелями знадобиться фактурна поверхня, яка буде

ВИДИ ПАСТЕЛІ

Суха пастель (м'яка пастель) - має досить велику колірну гамму, що складається приблизно з 110 відтінків, добре змішується один з одним. Має ефект бархатистості.

Масляна - виконується з воску і мінерального масла з додаванням пігментів. На відміну від сухої пастелі, сліди від олійної пастелі виходять більш інтенсивними і яскравими.

Воскова - основним компонентом є віск з додаванням все тих же пігментів, має гарну стійкість кольору, штрихи виходять яскравими.

Масове виробництво фарб було розпочато менш як два століття тому. Раніше всі фарби виготовляли вручну: розтирали на порошок мінерали, змішували їх із сполучними речовинами. Такі фарби довго не зберігалися. Вже за добу вони ставали непридатними для використання. На зорі розвитку лакофарбової промисловості у продажу були і готові до безпосереднього використання фарби, і сировина для їх ручного виготовлення, оскільки багато людей дотримувалися консервативних поглядів і робили фарби «по-старому». Але з розвитком промисловості та нових технологій готові фарби поступово витіснили ручне виробництво. З розвитком лакофарбової промисловості фарби ставали все кращими та безпечнішими для використання. Багато шкідливих речовин - наприклад, миш'як і свинець, що входили до складу кіновара та червоного сурика відповідно - були замінені на менш небезпечні синтетичні компоненти.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!